

Raadsnota

Raadsvergadering de dato 6 juli 2020
Onderwerp: Gemeentefonds Meicirculaire 2020

Aan de gemeenteraad,

1. Doel, Samenvatting en Advies van het raadsvoorstel

Met deze raadsnota wordt uw raad geïnformeerd over de hoofdlijnen van de meicirculaire 2020 van het gemeentefonds. Naast het schetsen van de landelijke ontwikkelingen bevat deze raadsnota een inschatting van de gevolgen van deze meicirculaire voor onze gemeente.

Daarnaast bevat deze raadsnota informatie over de stand van zaken van het proces herijking gemeentefonds en een aantal andere actualiteiten rondom het gemeentefonds. Ten slotte blikken we nog even terug op de decembercirculaire 2019.

De uitkomsten van de meicirculaire en de verwachte ontwikkelingen in het gemeentefonds vormen een onderdeel van het proces om de begroting 2021 op te stellen.

2. Situatie / Aanleiding / Probleem

Samenvatting meicirculaire 2020 (algemeen / landelijk)

De meicirculaire 2020 van het gemeentefonds is op 29 mei jl. door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aangeboden aan de Tweede Kamer en verstuurd naar alle gemeenten. De circulaire wordt uitgebracht in bijzondere tijden en bevat daarom ook uitzonderlijke (Corona-gerelateerde) maatregelen.

Ten opzichte van de stand bij de septembercirculaire 2019 is er landelijk sprake van een vrijwel gelijk niveau van het gemeentefonds in 2020, een stijging in 2021 en 2022 en een daling van het gemeentefonds in 2023 en 2024. De uitwerking hiervan voor onze gemeente is hieronder opgenomen.

De algemene uitkering van het gemeentefonds wordt normaal gesproken gekoppeld aan de uitgaven van de Rijksoverheid. Geeft het Rijk meer geld uit, dan gaat er ook meer geld naar de gemeenten en omgekeerd. Deze trap op trap af systematiek wordt geregeld met het zogeheten accres. Over deze systematiek bestaat al langer discussie omdat dit tot ongewenste schommelingen leidt voor de inkomsten van gemeenten. Mede als gevolg van Corona is er, althans voorlopig, een einde gekomen aan deze schommelingen. Het accres zoals dat bekend is gemaakt met deze meicirculaire wordt bevroren in 2020 en 2021. Besluitvorming over deze systematiek na 2021 wordt overgelaten aan een nieuw kabinet.

In de meicirculaire zijn ook een aantal andere Corona-gerelateerde onderwerpen opgenomen, zoals de financiële compensatie voor gemeenten voor de derving van toeristenbelasting (€ 100 mln.) en parkeerbelasting (€ 125 mln.). De verdeling van deze bedragen over de gemeenten is echter nog niet bekend. Dat geldt ook voor de uitwerking van het kwijtschelden van huur aan sportverenigingen

en maatregelen op het sociaal domein (WMO, Jeugd). Uw raad zal hierover op een later moment worden geïnformeerd.

Andere ontwikkelingen in de meicirculaire betreffen wijzigingen in het kader van beschermd wonen (wijziging Wet langdurige zorg), een nieuwe integratie-uitkering Inburgering (naar aanleiding van de nieuwe Wet Inburgering die ingaat per 1 juli 2020), het uitstellen van een nieuwe verdeling op de integratie-uitkering Voogdij / 18+ (naar 2022), en het continueren van de decentralisatie-uitkering Perspectief op Werk in 2020 (voor het laatste jaar).

Ook de opschalingskorting, waarmee landelijk stapsgewijs een bedrag van € 975 miljoen uit het gemeentefonds wordt onttrokken, is nog steeds opgenomen. In deze circulaire is zichtbaar dat de laatste tranche in 2025 wordt geëffectueerd. De VNG heeft zich vanaf de aankondiging verzet tegen deze opschalingskorting, maar tot nu toe helaas nog zonder resultaat.

Ten slotte is het ook relevant wat er niet is opgenomen in de meicirculaire. In de meicirculaire van 2019 heeft het Rijk incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de Jeugdzorg, voor de jaren 2019, 2020 en 2021. Diverse gemeenten hebben bij het Rijk aangegeven dat ze dit graag structureel zouden willen terugzien en enkele gemeenten hebben dit zelfs verwerkt in de meerjarenraming (voor 2022 en verder) van hun begroting. Deze meicirculaire geeft echter geen antwoord op vraag wat er met de financiële middelen voor de Jeugdzorg gebeurd na 2021.

Proces herijking gemeentefonds en actualiteiten

De herijking van het gemeentefonds is het proces dat moet leiden tot nieuwe verdeelsleutels en daarmee tot een nieuwe verdeling van de financiële middelen tussen gemeenten. Het proces is opgedeeld in twee onderdelen, namelijk het cluster sociaal domein en de overige clusters.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft op 2 juni 2020 de eindrapportage Herijking gemeentefonds sociaal domein 2020 naar de Tweede Kamer gestuurd. Hoewel wij de effecten niet op detailniveau voor onze gemeente hebben berekend, geeft dit rapport wel een duidelijk algemeen beeld. Er is sprake van een herverdeeffect, waarbij grotere gemeenten (meer dan 250.000 inwoners) meer budget erbij krijgen ten kosten van de kleinere gemeenten. Voor gemeenten tot 20.000 inwoners wordt in het rapport gesproken over een herverdeeffect van € 58,20 per inwoner aan minder inkomsten uit het gemeentefonds. Op basis van 16.400 inwoners zou dit neerkomen op een structureel nadelig effect van circa € 950.000.

Het rapport is een tussenstap in het proces. De Minister geeft in haar aanbiedingsbrief¹ aan dat er wordt gewacht op de resultaten vanuit de overige clusters. Vervolgens wordt er eerst advies gevraagd aan de VNG en de Raad voor het Openbaar Bestuur. Op basis hiervan verwacht de Minister voor het einde van 2020 een definitief voorstel voor de nieuwe verdeling van het gemeentefonds naar de Tweede Kamer te kunnen sturen.

De besluitvorming op dit dossier is dus nog niet definitief. Of het structurele nadelige effect uitkomt op het bedrag dat hierboven genoemd wordt is dus ook nog onzeker. In het algemeen verwachten wij wel dat de herverdeling zal leiden tot een verschuiving van financiële middelen vanuit de kleinere gemeenten naar de grotere gemeenten. Bij het opstellen van de meerjarenraming in de

¹ Brieven regering aan de Tweede Kamer, kenmerk 2020-0000289397 d.d. 2 juni 2020

begroting 2021 zullen wij hiermee rekening houden en dus een voorzichtige inschatting maken van de te verwachten inkomsten uit het gemeentefonds.

Financiële gevolgen Meicirculaire 2020 voor onze gemeente

Het uitgangspunt voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds is opgenomen in de primaire begroting 2020 bij de toelichting op taakveld 0.7 (pagina 62). Dit was de stand van zaken op basis van de meicirculaire 2019. Vervolgens is de actualisatie n.a.v. de septembercirculaire 2019 in de begroting verwerkt in hoofdstuk 4 (pagina 123 en 124).

Voor een aantal specifieke uitkeringen heeft het Rijk aangegeven waar de financiële middelen voor zijn bedoeld. Dit is in de primaire begroting verwerkt met behulp van stelposten. Gecorrigeerd voor deze stelposten is de verwachte uitkering uit het gemeentefonds als volgt:

Gemeentefonds (septembercirculaire 2019)	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Algemene uitkering en diverse uitkeringen	23.037.247	23.418.724	23.703.129	24.363.518	24.363.518
Integratie-uitkeringen sociaal domein	2.102.118	2.091.824	2.071.518	2.012.954	2.012.954
Totaal uitkeringen gemeentefonds	25.139.365	25.510.548	25.774.647	26.376.472	26.376.472

Voor de algemene uitkeringen en de diverse uitkeringen geldt dat deze zijn opgebouwd uit diverse posten. Bij de toelichting in de begroting 2021 zullen wij de uitsplitsing tussen deze verschillende posten nader specificeren. In het algemeen laat de meicirculaire het beeld zien dat de diverse uitkeringen afnemen ten gunste van de algemene uitkering. Onze inschatting van de resultaten van de meicirculaire 2020 zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

Zoals aangegeven leidt de herverdeling van het gemeentefonds, alleen al voor het cluster sociaal domein, tot een nadelig effect van € 986.000 in het uiterste geval. Wij verwachten dat de politieke discussie hierover zal leiden tot een bijstelling, maar niet tot het volledig schrappen van het nadelig effect voor kleinere gemeenten. Voorzichtigheidshalve is om deze reden een stelpost opgenomen van € 500.000 vanaf 2022, het jaar dat de nieuwe verdeelsleutels zouden moeten ingaan.

Ten slotte hebben wij het effect van het vertrek van Stella Maris op het gemeentefonds in de raming verwerkt. Dit is verder toegelicht in de kadernota 2020.

Deze aanpassingen leiden tot de volgende bijstellingen van de algemene uitkering en de diverse uitkeringen:

Algemene uitkering en diverse uitkeringen	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand septembercirculaire 2019	23.037.247	23.418.724	23.703.129	24.363.518	24.363.518
Bijstelling gemeentefonds meicirculaire 2020	273.204	404.932	415.155	258.133	334.471
Stelpost effecten herverdeling gemeentefonds			-500.000	-500.000	-500.000
Gevolgen vertrek Stella Maris			-353.000	-353.000	-353.000
Subtotaal	23.310.451	23.823.656	23.265.284	23.768.651	23.844.989

De integratie-uitkeringen sociaal domein bestaan uit twee uitkeringen, voor participatie en voor voogdij 18+. Deze integratie-uitkeringen zijn bij de meicirculaire 2020 als volgt gewijzigd:

Integratie-uitkeringen sociaal domein	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Integratie-uitkering participatie	1.726.133	1.733.895	1.705.435	1.618.166	1.619.991
Integratie-uitkering voogdij 18+	456.286	371.062	371.062	371.062	371.062
Integratie-uitkeringen sociaal domein	2.182.419	2.104.957	2.076.497	1.989.228	1.991.053
Stand septembercirculaire 2019	2.102.118	2.091.824	2.071.518	2.012.954	2.012.954
Mutatie in de begroting	80.301	13.133	4.979	-23.726	-21.901

Op totaalniveau wordt de nieuwe stand van het gemeentefonds dan als volgt:

Gemeentefonds (meicirculaire 2020)	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Algemene uitkering en diverse uitkeringen	23.310.451	23.823.656	23.265.284	23.768.651	23.844.989
Integratie-uitkeringen sociaal domein	2.182.419	2.104.957	2.076.497	1.989.228	1.991.053
Totaal uitkeringen gemeentefonds	25.492.870	25.928.613	25.341.781	25.757.879	25.836.042

Decembercirculaire 2019

Aangezien het college uw raad nog niet eerder heeft geïnformeerd over de decembercirculaire van 16 december 2019 geven we op deze plek ook nog even kort de relevante punten uit deze circulaire weer.

In het Klimaatakkoord van juni 2019 is afgesproken dat het Rijk € 150 miljoen ter beschikking stelt aan gemeenten voor de periode 2019 tot en met 2021. In december 2019 is dit concreet omgezet in drie decentralisatie-uitkeringen, voor (het opstellen van) de Transitievisie Warmte (€ 202.101 per gemeente), het instellen van een energieloket (€ 25.000) en voor Wijkaanpak (het opstellen van uitvoeringsplannen op wijkniveau) (€ 9.997). In de jaarrekening 2019 worden deze financiële middelen overgeheveld naar 2020, zodat ze beschikbaar zijn voor de uitvoering van deze onderdelen van het Klimaatakkoord.

Daarnaast is er sprake van een ‘tussentijdse nacalculatie’ van de suppletie-uitkering overheveling IUSD (Integratie-Uitkering Sociaal Domein). Voor onze gemeente leidt dit tot een voordelig effect van € 112.330. Dit is onderdeel van het totale voordelige resultaat van de jaarrekening 2019.

3. Relatie met bestaand beleid

Het is bestaand beleid om de ramingen voor het gemeentefonds voorzichtig in te schatten. Zoals toegelicht in het eerste hoofdstuk zijn er een aantal ontwikkelingen die een onzekerheid voor onze toekomstige inkomsten uit het gemeentefonds met zich meebrengen. Hiermee hebben we rekening gehouden bij het opstellen van deze ramingen.

In de kadernota 2020 wordt melding gemaakt van het structureel nadelig effect dat het vertrek van Stella Maris heeft op de inkomsten uit het gemeentefonds. Dit effect is in de bovenstaande ramingen verwerkt.

4. Gewenst beleid en mogelijke opties

Bij het opstellen van de begroting 2021 zullen wij niet alleen rekening houden met de resultaten uit deze meicirculaire, maar zullen wij ook de uitkomsten van de septembercirculaire 2020 meenemen.

5. Samenwerking

Voor het opstellen van de prognoses van het gemeentefonds hebben we dit jaar voor het eerst gebruik gemaakt van Gemeentekas. Dit is een samenwerking van Berenschot en Reports, waarmee de betrouwbaarheid van de prognoses wordt vergroot.

6. Aanbestedingen

Niet van toepassing.

7. Duurzaamheid

Bij de financiële middelen die betrekking hebben op het klimaatakkoord (toelichting op de decembercirculaire 2019) is er een relatie met het onderwerp duurzaamheid.

8. Financiën

De financiële gevolgen zijn hierboven in de nota toegelicht. De bijgestelde ramingen van het gemeentefonds zullen wij meenemen bij het opstellen van de begroting 2021 en de meerjarenraming 2022 - 2024.

9. Communicatie

N.v.t.

10. Afwegingen en Advies

Wij adviseren u om:

- Kennis te nemen van de resultaten van de meicirculaire 2020 en van de actualiteiten op het gebied van het gemeentefonds;
- Het college opdracht te geven om de financiële gevolgen te betrekken bij het opstellen van de begroting 2021 en de meerjarenraming 2022 - 2024.

11. Bijlagen

N.v.t.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

mr. G.S. Reehuis
algemeen directeur/gemeentesecretaris

dr. J.J. Schrijen
burgemeester

De raad van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders de dato 16 juni 2020;

Gehoord via schriftelijke raadpleging van de raad

B e s l u i t :

- Kennis te nemen van de resultaten van de meicirculaire 2020 en van de actualiteiten op het gebied van het gemeentefonds.
- Het college opdracht te geven om de financiële gevolgen te betrekken bij het opstellen van de begroting 2021 en de meerjarenraming 2022 - 2024.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 6 juli 2020.

De raad voornoemd,

mr. J.W.L. Pluijmen,
griffier

dr. J.J. Schrijen,
voorzitter